

Утвърдил:
Нина Иванова
Директор на 166.СУ „В. Левски”

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

в 166.СУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

гр. СОФИЯ

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е приета на заседание на Педагогическия съвет (Протокол № 13/30.08.2024 г.) и е утвърдена със Заповед № 46/02.09.2024 г. на директора на училището

Програмата за превенция на ранното напускане на училище се базира на

следните основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване на подрастващите в образователния процес.

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с ПМС № 100/08.06.2018 г., както и в други национални, областни, общински и училищни политики с такава насоченост.

Приемаме, че достъпът, участието и възпитанието в областта на спорта могат да играят важна роля в борбата с бедността и социалното изключване, за насърчаване на по-широко социално приобщаване като благоприятстват личностното развитие.

1. Необходимост от училищна програма за превенция на ранното напускане на училище:

- Необходимост от въвеждане на система в дейностите по превенция на отпадането;
- Необходимост от готовност за посрещане на нови предизвикателства, свързани с предпоставки за отпадане на ученици (социални и икономически фактори, процеси на миграция, честа смяна на местоживеенето и др.)

2. Цели, подцели и очеквани резултати на програмата за превенция на ранното напускане на училище

Обща цел – Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище.

Подцел 1:

- изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност;
Индикатор за постигане – намаляване броя на неизвинени и извинени отсъствия.

Подцел 2:

- създаване на положителни нагласи към учебния процес;
- учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности в образователната институция;
- обучаващите се да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
- да развиват творческите си заложби и способности;
- да изградят умения и навици за здравословен начин на живот.
Индикатор за постигане – успеха на застрашените ученици.

Очаквани резултати:

Учениците се чувстват спокойни и сигурни в училище, удовлетворени от възможностите за реализация на потенциала им в различни области. Идентифицират се с успехите на училището и са заинтересовани за неговия имидж. Осигурени са възможности за изява и включване в училищните дейности и на учениците с по-ниски резултати в учебната дейност, както и на тези в неравностойно положение.

- Повишаване на професионалната компетентност на **педагогическите специалисти** по отношение прилагане в преподаването на интерактивни и други методи с насоченост към повишаване мотивацията на учениците.

Очаквани резултати:

Усъвършенствана професионална компетентност на учителите, придобиване на умения за поставяне на учениците в „ситуация на успех“, повишен интерес от страна на учениците към учебната дейност, активизиране в учебните часове. Промяна в самочувствието и отношението към изпълнение на служебните задължения.

- Активизиране на комуникацията с **родителите** на учениците и включването им в общоучилищни дейности.

Очаквани резултати:

Повишено доверие в училището като институция, постигане на партньорски взаимоотношения с родителите, ограничаване отсъствията на децата от училище.

- Повишаване на капацитета на **училището** за идентифициране на учениците в риск от отпадане. Повишаване на диалогичността с **институциите**, които имат отношение към проблема „отпадане/преждевременно напускане на училище“, както и към неговата превенция.

Очаквани резултати:

Координирани действия, задържане на учениците в училище.

3. Причини за ранното напускане на училище:

Преждевременното напускане на училище е свързано с комплексни причини, които са основно от социално-икономически характер. В периода на прогимназиалното образование непосещаването на училище или напускането му в голяма степен са свързани със семейни и общностни причини. В гимназиалния етап на образование освен тези фактори въздействат и средата, в която попадат младите хора, липсата на родителски контрол, липса на допълнителна квалификация при учителите за справяне с младежи, демотивирани да участват в образователния процес.

Причините за ранното напускане на училище могат да бъдат обобщени така:

- Недостатъчно грижи, незаинтересованост и липса на контрол от страна на родителите;
- Липса на ефективни санкции за родителите;
- Нисък жизнен стандарт на част от населението;
- Проблеми в семействата, водещи до отпадане на деца от училище;
- По-ниска степен на образование на някои родители;
- Негативно отношение на родителите към училището и отделни учители;
- Липса на финансови възможности за подкрепа на застрашени от отпадане от училище ученици;
- Негативно влияние на приятелската среда, на „улицата“;
- Липса на подкрепяща среда около училището;
- Миграционни процеси, честа смяна на местоживеенето;

- Недостатъчно ефективно взаимодействие училище – родители;
- Голям брой извинени и неизвинени отсъствия на учениците, който всяка година нараства и е предпоставка за отпадане;
- Слабите резултати в училище в следствие на недоброто владеене на официалния език;
- Съществени пропуски в знанията и уменията в предните учебни години;
- Програмите за обучение, които не отчитат в достатъчна степен възможностите на учениците да се справят с учебния материал;
- Забавено развитие на мисленето;
- Недостатъчно овладени навици за учебен труд;
- Липса на положително отношение към ученето;
- Конфликти със съученици и учители;
- Продължително боледуване;
- Липса на регистър на ученици, застрашени от отпадане;
- Недостатъчна роля на ученическото самоуправление за създаване на подкрепяща среда за ученици, застрашени от ранно напускане на училище.

4. Възможности

- ранно идентифициране на децата в риск от отпадане от училище чрез проучване на потребностите и интересите им;
- ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училище;
- обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят децата в риск да отпаднат от училище;
- разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, консултиране, професионално ориентиране и чрез активна работа със семейството;
- индивидуална работа на училищния психолог с всяко застрашено от отпадане дете;
- периодична оценка и актуализиране на мерките;
- действено ученическо самоуправление;
- разширяване на връзките с извънучилищните институции.

5. Целева група на програмата:

Ученици, за които съществува обективен риск от ранно напускане на училище.

В по-общ смисъл целевата група включва всички ученици от училището като смисъл на превенция.

6. Групи изоставащи ученици, застрашени от ранно напускане на училище:

- ученици в риск от ранно напускане на училище поради трудности в ученето;
- ученици в риск от ранно напускане на училище поради поведенчески проблеми;
- ученици в риск от ранно напускане на училище поради социално-икономически проблеми.

7. Задачи и дейности за изпълнението им.

- Ежегодно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане от училище ученици.
Отг.: Регистърът се води от училищния психолог по информация, подадена от класните ръководители. Информацията се подава целогодишно.

До 27-ти септември училищния психолог изработва анкетни карти до класните ръководители за информация за ученици, застрашени от ранно напускане на училището и ученици в риск. Информацията се попълва до 30.09.

- Избор на училищен ученически съвет.
Отг.: Училищния психолог
Срок: 30.09
- Включване в плана на училищния психолог на дейности за превенция на отпадане и работа с деца в риск;
Отг.: Училищния психолог
Срок: 16.09
- Включване в плана на Училищния ученически съвет на дейности за създаване на подкрепяща среда за ученици в риск и ученици, застрашени от ранно напускане на училище;
Отг.: Председател на Училищния ученически съвет. Съдействащ специалист – училищния психолог
Срок: 30.09
- Проучване чрез анкети и др. методи на желанията за участие на учениците в извънкласни дейности;
Отг.: Анкетата се подготвя и обобщава от училищния психолог, а самата анкета се провежда от класните ръководители в часа на класа.
Срок: 30.09
- Сформиране на групи по извънкласни дейности в зависимост от желанията. Участие в проекти
Класните ръководители, училищния психолог и членовете на Ученическия училищен съвет мотивират застрашените от отпадане ученици да се включат в избрани от тях дейности.
  - Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите - партньори на училището; работа на педагогическите специалисти и училищния психолог с родители на застрашени от отпадане от училище деца.
Отг.: Училищния психолог и класни ръководители
- Организиране на „Училище за родители“.
Ръководи се от училищния психолог и от педагогически специалисти, желаещи да работят по проблема.
- Повишаване на социалните умения на училищния ученически съвет и ученическите съвети на класа за подкрепа на съученици в риск.
Училищният психолог диагностицира уменията, необходимостта от изграждането на нови и организира обучението.
- Установяване на ефективен диалог училище - външни институции, имащи отношение по проблема.
- Организиране на благотворителни акции за подпомагане на застрашени и социално слаби деца.
Отг.: Училищен ученически съвет. Съдействащ специалист – училищния психолог.
- Създаване на годишен училищен календар за извънкласни дейности и изяви / включени към Годишния план на училището/.
В календара се включват училищни конкурси и състезания, чествания, празници, ден на таланта и др. Мотивиране на застрашените от отпадане ученици да се включват в различните мероприятия в зависимост от възможностите и подготовката си.
Отг.: Училищния психолог и класни ръководители

Срок: 30.09

- Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането от училище.
- Срещи и разговори на класните ръководители с родителите на учениците, застрашени от отпадане и с учениците.
- Разясняване Правилника за дейността на училището от класните ръководители на родителите и учениците.
- Разработване на индивидуални програми за работа с ученици в риск от отпадане, включително поради натрупване на голям брой неизвинени отсъствия.
Отг.: Класните ръководители, училищния психолог.
- Обсъждане в Училищната комисия за превенция на противообществените прояви на учениците на поведението на застрашени от ранно напускане на училището ученици.
- Поддържане на партньорски взаимоотношения с отделите "Закрила на детето".
Отг.: Училищния психолог
- Подобряване на материалната база в училището.
- Повишаване на професионалната компетентност на педагогическите специалисти за работа с ученици с рисково поведение.
Отг.: Председател на Комисия по квалификация
- Награждаване на ученици, недопускащи отсъствия.
- Поддържане на електронен дневник с цел информираност на родителите.
- Мотивиране на учениците и превръщане на обучението от задължение в потребност.
- Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании и събития, отбелязване на важни дати, вкл. от екологичния календар (Световен ден на водата, Световен ден на климата, Ден на Земята, Ден на околната среда, Европейска седмица на мобилността и др.)
- *Отг.: Училищния психолог, класните ръководители.*
- Включване на учениците в риск от отпадане от училище в инициативи, проведени от Ученическите съвети за включване в национални и местни кампании, състезания, конкурси и други инициативи като: Европейски ден за борба с трафика на хора - 31 октомври; „Интернет-пространството – безопасно място“; 21 септември - Световния ден на мира на ООН; Европейската седмица на мобилността, 16 - 22 септември; Световна седмица на предприемачеството; Международен ден на толерантността; Световен ден за борбата срещу СПИН –1.12; Инициатива „Стоп на преждевременното напускане на училище“, „Защо нашето училище е по-красиво, когато всички сме тук“, какво знаем за нашия патрон Васил Левски, благотворителни ученически инициативи, посветени на кауза в помощ на материално затруднени или болни съученици, конкурси, състезания, младежки форуми, изложби и т.н., даващи възможност за изява в областта на изкуството и спорта.
Отг.: Училищен ученически съвет. Съдействащ специалист – училищния психолог.
- Осъществяване на контрол за редовно и точно вписване на отсъствията на учениците в училищната документация, за коректно и точно подаване към общините и към РУО на данните за движението на учениците и за броя на отсъствията, за своевременно отразяване на статуса на всеки ученик в Регистъра за движението на децата и ученици.
Отг.: ЗДУД

- Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.
Отг.: Председател на Комисия по квалификация
- Привличане на млади учители и студенти от педагогически специалности в помощ на класния ръководител.
- Анализиране на резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати.
Отг.: Председатели на Методически обединения
- Анализ на движението на учениците и причини за напускането им.
Отг.: ЗДУД
- Допълнителна подготовка на учителите за работа в мултикултурна среда.
Отг.: Председател на Комисия по квалификация
- Допълнително обучение по български език чрез използване на подходящи форми за допълнително обучение (консултации).
Отг.: Учители по БЕЛ
- Провеждане на беседи с подрастващите и с техните родители за предотвратяване на ранните бракове и ранните раждания, за опасностите, които крие ранната бременност.
Отг.: По предварителен график медицинската сестра при училището в часовете на класа изнася образователни беседи по проблема.
- Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск от отпадане от училище и към индивидуалното им консултиране.
Отг.: Класните ръководители
Срок: 16.09
- Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици. Развитие на практиката ученик-наставник чрез привличане на ученици-доброволци от горните класове за наставници.
- Изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови групи за мотивиране за продължаване на образованието и квалификацията.
- Информационни кампании за популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация.
- Обучение на работно място за придобиване на квалификация по професия.
- Подпомагане на ученици, застрашени от преждевременно напускане на училище по финансови причини /еднократни стипендии за учениците от гимназиален етап на образование/;
- Ако, независимо от предприетите от училището мерки, ученикът продължава да бъде в риск от отпадане, се изготвя писмен доклад до ОЗД за извършената работа с ученика и неговото семейство.
Отг.: Училищния психолог